

Oan: direksje en bestjoer fan de Afûk
Bûterhoeke 3
Postbus 53
8900 AB LJOUWERT

Beetstersweach, 18 nov. 2019

Ûnderwerp: de taalnoarm yn Afûk-útjeften

Achte direksje en bestjoer,

Guon fan ús wiene of binne al jierrenlang Afûk-lesjower, lid fan de Afûk-eksamenkommisje en/of oare riejaande Afûk-kommisjes, Afûk-eksaminator, gearstalter fan eksamens fan de Afûk en korrektor (û.o. by de *KFFB* en *Nij Frisia*) en redakteur fan ûnderskate Frysktalige útjeften (learmiddels, lêsoeken foar bern en folwoeksenen, artikels foar tydskriften). Wy begjinne ús lykwols de lêste jierren hieltiten mear soargen te meitsjen oer it Afûk-útjeftebelied foar safier't it giet om de *taalkwaliteit* fan it Frysk. Ús needgjalp wurdt û.o. stipe en ûnderskreaun troch de *Feriening Frysk Ûnderwiis* (FFU), de stifting '*Sis Tsiis*', de stifting '*Ûnderwiisfûns foar de Fryske Taal*' en de *Jongfryske Mienskip* (JFM). Dêrom it neikommende.

Wurdt noarmleazens tenei de nije noarm?

In taal bestiet rûchwei út wurden, dêr't begripen (ynhâlden) yn fêstlein lizze, en sinnen dêr't wurden mei-inoar yn ferbûn wurde ta betsjuttingsfolle uterings. De sinnen binne opboud neffens fêststelde regels. Om goed mei-inoar yn in taal kommunisearje te kinnen, is kennis fan wurdskat en regels needsaaklik. In wichtige taak fan it ûnderwiis is om bern yn dat komplekse systeem fan betsjuttings en grammatikale regels yn te lieden. Bern komme op skoalle yn 'e kunde mei de taalnoarm; as hja dêr de logika fan ynsjogge, groeit linkenoan it taalnoarmbesef. Trochdat taaloerdracht net allinnich plakfynt op skoalle (in noarmearre ûnderwiislearsituaasje), mar ek yn oare situaasjes – op 'e dyk, yn (sosjale) mediaberjochten, yn 'e húshâlding, troch âlden dy't de taal somtiden sels net folslein behearskje – kin noarmferskil ûntstean. In minderheidstaal hat dêrûnder te lijen.

It slagget it ûnderwiis yn Fryslân net goed genôch om learlingen kennis fan en kunde yn it Frysk by te bringen. It komt faak foar dat dy learlingen letter ferlet krije fan mear kennis en feardigens yn 'e eigen taal en beslute om in Afûk-kursus te folgjen foar in twadde kâns. Beskamsum fansels, mar sa leit it lân der noch altiten hinne!

Krekt as yn it reguliere ûnderwiis skept de Afûk yn de taallessen in noarmearre learsituaasje. Hjoed-de-dei besteane de kursusgroepen foar it grutste part út net-Frysktaligen, dy't yn de measte gefallen in folslein nije taal oanleare: mei nije wurden, foar in part nije regels en in eigen noarm. As de net-Frysktalige kursisten trochsette en it Frysk ek leare wolle te skriuwen, wurde hja besjoen as Frysktaligen en komme se telâne yn in kursusgroep mei fan hûs út Frysktaligen. Ien mei de Friezen, om samar te sizzen. De fan oarsprong net-Frysktaligen geane moai fierder mei taalwinning en it skriuwen is dêr in stipe en útwreiding by, mar it falt al gau op dat der withoefaak diskusje of strideraasje ûntstiet oer de taalnoarm. Net oer de staveringsnoarm, mar oer de *wurdkar* en it *idioom* (typysk Frysk taaleigen).

Kursisten hawwe ferlet fan dúdlikens en dan kin men jin net ferskûlje efter de saneamde ‘linigens’ fan it Frysk (of: ‘linich Frysk’), lykas wolris oanhelle wurdt. By guon Friezen wurdt dat letter gauris in ferlechje om har eigen ferhollânske ynterferinsjefrysk en de eigen tekoarten yn kennis en feardigens op it mêd fan it Frysk taaleigen goed te praten of te ferbergjen. Men kin lykwols ek hiel goed ‘linich’, ‘maklik’ en ‘begryplik’ Frysk prate en skriuwe sûnder hollanisten of bryk idioom. Dat hat in jierrenlange ûnderfining yn alle soarten fan ûnderwiis (ek foar tige leechbejeftige learlingen) ús wol leard. Om dat tekoart te ferhelpen, is de A.F.U.K. yn 1925 troch Douwe Kalma en oaren oprjochte. En harren doelen binne noch altiten aktueel. It hieltiten fierder loslitten fan de noarm kin fansels net de oplossing wêze foar it probleem fan de ôfnimmende taalkwaliteit, want dêrmei giet de Afûk yn tsjin syn eigen doelstelling(s) en ferliest it ynstitút syn bestearsrjocht.

De stavering litte wy bûten it ramt fan dit brief falle, om’t der datoangeande dúdlike *ôfspraken* binne (bgl. troch de offisjele, yn 2015 wer oanpaste ‘Steatestavering’), dy’t oer it generaal goed neilibbe wurde. Oft by it fêststellen fan de stavering wol altyd de goede kar dien is, kin elts wer oars oer tinke, mar de staveringsregels lizze **fêst**. Dy binne maklik te finen op it ynternet (www.taalweb.frl) en it feroarjen dêrfan is no net oan ’e oarder. Winliken soe de provinsje foar de Fryske grammatika ek in foarkar, of yn alle gefal de útgongspunten dêrfoar, fêststelle moatte. Dêrmei soenen de hjir beskreaune problemen en aberraasjes tefoaren kommen wurde kinne.

De Afûk-noarm

De Afûk hat foar yntern gebrûk en foar útjeften al yn 1985 in noarm fêststeld op grûn fan trije argumenten:

1. In *taalideologysk* motyf dat fuortkomt út it besef dat de ûntwikkeling fan it Frysk as ‘kultuertaal’ freget om in ôffreding fan ‘it Frysk’ fan ‘gjin of min Frysk’ en in (bettere) útbou fan dat ‘Frysk’ ta in ‘Standertfrysk’. By dy limitearring wurdt it (yn 1984 nij útkommen) hânwurdbok fan de Fryske Akademy fan belang achte om in drompel foar ynterferinsjes (hollanisten) op te smiten.
2. In *didaktysk* motyf om ta mear ienriedigens te kommen, komt fuort út de ferantwurdlikens fan de Afûk as kursusunstitút en as edukative útjouwerij. Dat freget om in (mear) ienriedige, konsistinte line foar wat as akseptabel Frysk printe wurde kin.
3. Troch it gauris (*te*) *grutte ferskaat oan foarmen* en it net kritysk genôch omgean mei *ynterferinsjes* troch skriuwers en oersetters dy’t yn opdracht fan de Afûk wurk leverje (kursusmateriaal en berneboeken), moat der troch de taalkundige ôfdieling te faak en te folle mei harren ‘ûnderhannelen’ wurde oer wat de noarm is of heart te wêzen.

Dat yn 1991 ûnder in oar Afûk-bestjoer it beslút fan 1985 foar lêsbokken (romans) nochal ôfswakke is troch skriuwers en oersetters (wer) it lêste wurd te jaan as *se bûten* de wurdboknoarm stappe en ynterferinsjes brûke (wolle), moat as *tige ûnferstannich* beskôge wurde, want dat kin (wer) maklik liede ta it útjaan fan publikaasjes yn min Frysk. Dat hat dan ek it gefal west yn de jierren dêrnei, wêrby’t ek kommersjele belangen in rol spylje kinne. Dat ‘lêste wurd’ gou lykwols net foar de taalnoarm yn (Afûk-)learmiddels en foar de korreksje fan (Afûk-)eksamenwurk.¹

Learmiddels

Lykwols ek yn de Afûk-learmiddels wurdt hjoed-de-dei in taalnoarm oanhouden dy’t frij los is en dat liedt gauris ta diskusje oer de fraach: Wat is no goed? Moat it sá, of is it sá ek goed? Dy romme taalnoarm jout fariaasje, mar ek gâns swierrichheden, want kursisten wolle graach witte wêr’t hja oan ta binne; se wolle it

¹ Sjoch bgl.: S.T. Hiemstra, ‘De taalnoarm’; yn: Anne Dykstra & Rolf H. Bremmer Jr (red.), *In Skiednis fan ’e Fryske taalkunde* (Ljouwert: Fryske Akademy, 1999), s. 256-257).

goed (!) leare. Mei it troch de provinsje Fryslân *offisjeel* fêststellen fan in *foarkarswurdlist* en it pleatsen dêrfan op it *Taalweb Frysk* is der al mear *dúdlikheid* kommen. It neidiel is lykwols dat foarmen dy't wol goed binne en net de foarkar hawwe, no net mear *sichtber* binne en dus ferdwine kinne. Sa binne troch oanpassing oan de foarkarswurdlist yn de lêste printinge fan it *helpboekje*² *Tiidwurden* (2018) allinnich noch de gongbere, regelmjittige ferbûgings opnommen. It bliuwt dan in opdracht fan de *lesjouwers* om yn de kursussen oan te jaan dat it Frysk in folle riker ferskaat oan foarmen hat en soks bliuwt in ûnwisse faktor. It weilitten fan de wenstige farianten, moat as it tekoartkomming beskôge wurde, omdat it boekje ek bûten de Afûk-kursussen gauris rieplachte wurdt.

Ôfsjoen fan inkelde taal- en in *protte* typeflaters yn it Afûk-lesmateriaal sprekt dêr in ornaris akseptabele, mar lang net perfekte³ noarm út en kinne kursisten inkeld noch mei help fan *betûfte* lesjouwers **geef Frysk** leare. Mar wêr kinne de kursisten it Frysk dat se leard hawwe, dan fine? Yn 't foarste plak hooplik yn boeken út de Afûk-winkel. Men soe grif wolle dat dêr hjoed-de-dei in rom oanbod fan wie yn kranten, tydskriften, films en muzyk ensfh., mar om't it Frysk dêr noch net sa rynsk fertsjintwurdige is, siket men alderearst by de Afûk.

De koma-korrektor

En yn de Afûk-winkel is in *protte* te keap. Kreaze boeken, keapsjoch en mei gâns ûnthjit, lykas *De koma-korrektor* (Afûk, 2018) fan Baukje Zijlstra; it is mar in foarbyld. De stavering dêrfan is ornaris yn oarder, mar fierders falt der suver *gjin* taalnoarm yn te ûntdekken. Der klinkt safolle Hollânsk yn troch dat it as in tige midsmjittige letterlike *oersetting* út dy taal beskôge wurde moat. Ferskillende foarmen wurde trochinoar brûkt, *net konsekwint* en idiomatysk faak ek noch folslein *ferkeard*.

Om út in *stikmannich* foarbylden te neamen: *Einliks* en *einlings* betsjutte absolút net itselde; de wurdjes wurde trochinoar brûkt en gauris yn de ferkearde betsjutting ('*de oarsaak kaam einliks oan it ljocht*'). Sa komt 'wat in *libben*' foar, dêr't 'wat in *leven*' bedoeld is by it beskiuwen fan it getsier fan Flaamske gaaien. O ja, dat binne *houteksters* yn it Frysk.

Nuvere wurden lykas *lilleke* stânbylden, it *betide opstean*, *skuonnedoas*, *ferskeidene* ensfh.; it boek stiet der fol mei, boppe-op de wenstige hollanismen, lykas *gebeure*, *gedachten*, *oerwegingen*, *elke kear*, *ûngefear*, ensfh. Wylst de measte net-Frysktaligen harren bêst dogge om *fierljepp(e)n* goed út te sprekken, wurdt hjir (yn in *Frysk* boek!) *polstokspringen* skreaun! Dat raast fansels oan de protters ...

It hieltyd brûken fan *hy*, dêr't it enklityske *er* normaal is. Dat liket wol in trend te wêzen, mar faaks is de regel net bekend ... Tige ûnfrysk is it brûken fan besittlike foarnamwurden dêr't dat *gjin* wenst is: 'in gewear yn *syn* hannen', 'út *myn* sliep'. '*Mannen op har hurken*', 'is' dat no Frysk (goed is: *manlju yn 'e hoksen*)? Of gauris

² Yn april 2018 is de tolfde printinge fan *Tiidwurden* by de Afûk útbrocht, behoffene en oanpast oan de foarkarswurdlist en op de foarside foarsjoen fan twa oantsjuttings: *hulpboekje* en *algemien oersjoch*. Dat (Hollânske) *hulpboekje* is fansels in grouwêlich fersin (by de korreksje is it blykber net opfallen dat it *helpboekje* wêze moatten hie. Boppedat jout dy tafoeging de yndruk dat it boekje ta doel hat dat kursisten har op it mêd fan *tiidwurden* in bytsje rêde kinne. Perfoarst net te wiidweidich! Dêr liket *algemien oersjoch* ek op út te wollen: foarmen en ferbûgings dy't minder gongbere binne (foar 't meast ûnregelmjittige) weilitte. Dat soe de wei werom wêze nei *Dat Lestige Tiidwurd*, it ienfâldige helpboekje fan eartiids.

³ De perfekte taalnoarm bestiet fansels net: dat is in utopy. Mar it stribjen moat derop rjochte wêze om de besteande noarm te hoedzjen en net samar alles oer board te smiten. Dy noarm leit foar in grut part fêst yn de *Akademy-wurdboeken* (leksikaal), *De Stipe* (idioom) en de *Grammatica Fries* fan J. Popkema (syntaksis).

it ferkearde besitlike foarnamwurd: ‘mei *syn* allen’ (mei *ús* allen).

As der (noch) gjin ienriedigens is oer it brûken fan beskate foarmen (is it bygelyks wy *hienen* of wy *hiene*, jo *soenen* of jo *soene*?), dan moat der in kar dien wurde, mar wês dan wol konsekwint. It wurdt hiel rommelich as der fan alles trochinoar brûkt wurdt. De iene kear *wegerers* en letter *wegerders*, of de mulwurden fan *komme* en *nimme*: soms *kaam* en *naam* en in oare kear *kommen* en *nommen*. Yn bysinnen ûntbrekt hast altyd it bynwurd *oft*: Wy lêze: ‘*Hoe krap se it dêr ek hienen*’. Dat it wêze moat *hoe krap oft se dêr ek hienen* is in syntaktyske eigenskip fan it Frysk dy’t op de Afûk-kursus wiswier wol oanleard wurdt. ‘*It foel my op hoe fel hy wie*’ is yn geef Frysk: *hoe fel oft er wie!* (o ja, net *hy*, mar *er*). Sjoch fierderop (hjiûnder) in taheakke list mei in (lang net folslein) tal flaters, fragen en opmerkings.

Op 2 april 2019 hat Ed Knotter syn argewaasje trochjûn oan in Afûk-meiwurkster dêr’t er as lesjouwer wol gauris kontakt mei hat, mei it fersyk om dy oer te bringen oan Afûk-direkteur Alex de Jager. Sy hat dat dien. De Jager hat nei Knotter ta net reagearre, mar de meiwurkster hat in reaksje fan Ernst Bruinsma, haad fan de Afûk-útjouwerij, oan Knotter trochjûn (e-postberjocht) en dy hâldt it neikommende yn: ‘Dit boek is neisjoen troch Ytsje Steen en sy hat dat neffens my treflik dien. Hiel soms komt der in reaksje fan immen as de hear Knotter, ik haw net it ferlet om der in wiidweidige diskusje oer te fieren.’ Bruinsma hat dat efkes letter mûnling by de Afûk-kollega noch taljochte mei de folgjende opmerkings: ‘Yn it ferline hie de Afûk-útjouwerij (mear) de funksje fan taalplysje mei in korrizjearjende funksje. Hjoed-de-dei hat de skriuwer it lêste wurd oer it boek en it taalgebrûk, en de kar foar stavering. Der fynt wol oerlis plak, mar de skriuwer mei it oanjaan/sizze. Ytsje Steen hat it boek neisjoen en de Afûk is hiel tefreden oer har wurksumheden. Sy is korrektor, oersetter en is twa dagen foar de Afûk yn tsjinst.’

It wol ús lykwols alhiel net oan dat al de troch ien fan ús sammele foarbylden (der binne folle en folle mear!!)⁴ opmurken binne en trochpraat mei de (noch jonge, begjinnende) skriuwster en dat hja dêr it lêste wurd oer hân hat. Wêr soe hja de kennis en kunde fandatoangeande ek wei hawwe moatte?

Siegbert de Jong hat syn hiele wurksame libben by de Afûk yn tsjinst west as taalkundich meiwurker (dus ek as korrektor) en hy hie in grutte kennis fan it Frysk. Yn gâns Afûk-kommisjes hawwe wy fan syn krektens⁵ profitearre kinnen. No’t er begjin 2019 mei pensjoen gien is, liket dy kennis en kunde by de Afûk wol folslein ferdwûn te wêzen.

As der gjin noarm oanhouden wurdt, sakket it Frysk ôf nei in soarte fan strjittetaal. Dy saneamde *straattaal* is foar bûtensteanders net te learen omdat, sa gau’t jo in stikmannich wurden kenne, dy alwer ôfskaft of ferfongen wurde. It hat der dan wol wat fan wei as meie lju bûten sa’n ‘groep’ (in sletten taalmienskip) dy taal net leare. Sa’n sletten taalmienskip wolle wy yn Fryslân dochs net wêze: eltsenien **mei** it Frysk leare en eltsenien **kin** it Frysk (goed) leare as der in dúdlike noarm is.

D.A. Tammingapriis

It is fansels in hiele eare as in boek yn de prizen falt. De *D.A. Tammingapriis* is diskear takend oan *De koma-korrektor*. Dat is in debûtpriis, wylst by de namme Tamminga yn it foarste plak oan geef taalgebrûk en

⁴ Sjoch de taheakke list mei in beheinde seleksje.

⁵ Sa is fan ‘Tûzen wurden’ in Afûk-printsjewurdboek yn de oersetting fan Sytze T. Hiemstra yn maart 2019 de 8ste printinge ferskynd en dêrby de *stavering* oanpast oan de lêste feroaring fan 2015. Dat falt te begripen en wie needsaaklik, mar it is nêt oerlein. Slimmer is dat op de foarkant in sintsje taheakke is “It iennige echte ‘sykje it pykje’ boek”. Hiemstra hie dêr leaver hân: “It iennichste echte ‘sykje it pykje’-boek”. Benammen it ‘ferjitten’ fan it keppelstreekje wiist op ûnkunde en in tekoartsjittende korreksje. Dy *oanpassing* is ek net mei him oerlein.

taalskjintme tocht wurdt. Wol wat synysk dat de namme fan in ferneamde taalbouwer no ferbûn is mei in boek dat op taalmêd perfoarst gjin priis⁶ fertsjinnet. Fansels is in debútpriis fan herten gund as troch de skriuwer besocht is om in nijsgjirrich ferhaal gear te stallen en kin yn dit gefal Baukje lokwinske wurde mei in stikje ‘literêre’ erkenning, mar de Afûk as útjouwer fertsjinnet de eare net. De *minne* kwaliteit fan de útjeft is net (net allinnich) de skuld fan de skriuwer, mar foar it grutste part fan de útjouwer. As *subsidiearre* ynstelling is de Afûk ferantwurdlik foar útjeften yn geef Frysk op basis fan in dúdlike taalnoarm. De subsydzjejouwer mei soks *easkje*, want elts dy’t te krijen hat mei it brûken fan it Frysk (de kursist bgl.) hat der gewoanwei *rjocht* op.

Beslút

De soarch foar de taalnoarm fan it Frysk dy’t de Afûk op ’e noed hat, moat better. Dêrom dogge wy mei klam in berop op de Afûk om tenei wer boeken út te jaan dy’t de namme ‘Frysk’ wurdich binne en dêrfoar *tige betûfte* korrektors te freegjen. Wy hawwe grutte soarch oer de takomst fan it Frysk en wat is dan it belied fan in ynstitút dat graach wurkje wol oan dy takomst?

Wy binne benijd nei jimme (skriftlike) reaksje en binne ek ree om mûnling ien en oar ta te ljochtsjen.

Mei rju achtinge,

út namme fan de *FFU, Stifting Sis Tsiis* en de *Stifting It ûnderwiisfûns foar de Fryske Taal*,

drs. P. Dykstra (bestjoerslid St. Sis Tsiis en skathâlder ûnderwiisfûns)

drs. S.T. Hiemstra (skriuwer FFU, foarsitter St. Sis Tsiis, korrektor Frysk, âld-lesjouwer Afûk)

Ed Knotter (skathâlder FFU, Afûk-lesjouwer en korrektor Frysk)

Korrespondinsjeadres:

Drs. S.T. Hiemstra,
Gerben Sondermanstrj. 29
9203 PT DRACHTEN

Taheakke:

Flaters yn, fragen en opmerkings by De koma-korrektor fan Baukje Zijlstra (Afûk, 2018). De list is lang net folslein.

Der is gjin ienriedigens oer de skriuwwize fan de nammen fan lannen:

Ynje, Yndoneezje (Indië, Yndonezië / Yndoneezysk)

Delfsyl en Zierikzee (Sieriksee?)

Skiphol (Schiphol Airport!)

It wurdt tiid dat de Afûk, mei de Fryske Akademy, dêr dúdlikens yn bringt.

Frysk, min Frysk, wanfrysk:

ergens en nergens - earne en nearne skynt taboe te wêzen

achter - efter mei blykber ek net, mar dan wol wer: sêft

achternei, loftsachter ...

⁶ Foar it Noarsk is der de *Riksmålprisen*. Dat is in literêre priis, mar de namme jout al oan dat taalkar en taalgebrûk by it beoardieljen in wichtige faktor is. It soe fan grut belang wêze as der foar it Frysk in priis wêze soe mei it each op de taalkwaliteit fan (literêre of oare) teksten. Dy soe dan mei rjocht de namme *D.A. Tammingapriis* krije kinne.

sêft	is net ferfongen troch sacht
kracht	- krêft
oait en noait	- ea en nea
elke dei	- alle dagen, neffens it Afûk-lesmateriaal
elke kear	- alle kearen
broerke	- wêrom net bruorke?
roken, rookt	- wêrom net smoke? smookt?
gedachten	- tinzen, prakkesaasjes (û.o. op s. 169)
oandacht	- omtinken
gebeure	- barre
it kin gebeure	(s. 195)
regelmjittich	- foar geregeld (en dat is net itselde)
behoefte	- ferlet
berketwiichje	- bjirketwiichje
behalven	dêr't <i>útsein</i> bedoeld wurdt
behalven	as yndie <i>njonken</i> bedoeld is.
einlings en einliks wurde	geregeld ferkeard-om brûkt (û.o. op s. 71, 110)
einlik	= einlings (s. 122) [Holl. eindelijk]
kokhalzje (kokje)	- koarje
arts(en)	- dokter(s)
score	- skoare
koades	- koaden (s. 124)
ferloofdes	- oansteanden (s. 185)
ferskeidene	- inkelde (ferskate)
war dat betreft	- wat dat oanbelanget (oangiet)
polsstokspringe	- (fier)ljepe
gesin	- húshâlding
sittings	- foarkar: sittings (<i>is de foarkar foar de meartalsfoarm op -en bepraat? It liket der net op, want sawol meartallen op -s as op -en wurde brûkt.</i>)
stellings	- foarkar: stellingen
ferwûnings	- ferwûningen (s. 195)
unifoarmen	- foarkar: unifoarms
sokke oerwegingen	- oerwagings (s. 180)
oantekenings	- oantekeningen (s. 196)
foarsjenningen - foarsjennings	(s. 199)
perioades	- perioaden (s. 113)
besites	- besiten (s. 128)
allerhande	- alderhande (foarkarslist) (û.o. op s.153)
regelmjittich	- geregeld (s. 72, 99)
wegerers en wegerders	(ferl. s. 78, 99 en 185)
wit ik seker	- bin ik wis fan
blonde krullen	- ljochte krollen
flechtstrook	- flechtstripe
luchtsteun	- stipe út 'e loft (loftstipe) (s. 121)
houtskoalfjoerkes	- houtskoalfjurkes (s. 125)
fjoeren	- fjurren (s.139)
blubber	- blabze (s. 127)
boadskippetassen	- boadskiptassen (s. 138)

sa as sein	- lykas sein (s. 145, 166)
neat wat, neat dat	- yn ien sin (s. 146)
ûngefear	- likernôch (s. 167, 168)
as earste derút	- derôf, fan bêd ôf (s.172)
as je it gefoel ha	- (s. 175)
tidens de aksjes	- by de aksjes (s.182)
baby	- poppe (s. 183)
mannen op har hurken	- manlju yn 'e hoksen (s. 183)
dikke drippen	- tsjokke (s. 188)
doas	- doaze (s, 195)

bysinnen:

<i>oft</i> wurdt geregeld fergetten	
Hoe krap se it dêr ek hienen	- Hoe krap <i>oft</i> se ... (s.40)
It foel my op hoe fel hy wie	- hoe fel <i>oft</i> er ... (s. 77)
hoe krap se it dêr ek hienen	- hoe krap <i>oft</i> se dêr ek hienen
wêrfan't	= dêr't ... fan
in tiid wêrfan't ik noait witte soe ...	- tiid, <i>dêr't</i> ik nea <i>fan</i> witte soe ... (s. 68)
de hutkoffer wêryn't er syn spullen meinaam	- <i>dêr't</i> er ... yn meinaam (s.62)
ferhalen dy't <i>de ronde dienen</i> yn de <i>wandelgangen</i> ...	(s. 170)
noait mear op je fingers sjoen	(s. 191)

wy mei syn allen (= *ús* allen)
mei syn hûnderten (= *har*) (s. 72)

besitlike foarnamwurden dêr't dat yn it Frysk idioom net wenst is:

syn foet- (<i>de</i> foet)	
syn hannen	- (<i>de</i> hannen) (s. 26)
oan myn noas foarbygean	(s. 47)
har holle	- (<i>de</i> holle) (s. 28)
út myn sliep	- (út 'e sliep) (s. 30)
Ik helle myn skouders op	- (ik loek/luts oan de skouders) (s. 74)
in gewear yn syn hannen	- yn 'e hannen (s. 190)
om syn bêd hinne	- it bêd (s. 201)
dames	- (= froulju)
it betide opstean (= it betiid fan it bêd [ôf]kommen)	(s. 27, 51)
út bêd komme	- fan it bêd ôf (s. 45)
(wy sille) om tafel	- om 'e tafel (s.165)

hy	- op plakken dêr't <i>er</i> eins Frysker is [gjin klam].
fanút	- út ... wei
wat in libben	- dêr't <i>wat in leven</i> bedoeld wurdt (getsier fan Flaamske gaaien, s. 34)
Flaamske gaaien	- houteksters (s. 34)
adelaar	- earn (s. 54)
skuonnedoas	- skuondoaze (s. 34)
ferhúsdooas	- ferhúsdooaze (s. 56)
yn 'e buert	- yn 'e omkriten (s.35)
wûnderwol	- skoan (s. 117) [Holl. <i>wonderwel</i>]

lâns inoar hinne	- byinoar lâns (s. 57)
fan dizze mannen	- <i>dy</i> mannen (s. 69)
monnik	- muonts (s. 118)
rûnsjen	- om my hinne sjen (s. 118)
in steltsje kaaimannen	- in stikmannich, in troep (s. 135) [Holl. <i>stelletje</i>]
hurdep sein	- lûdop (s. 159)
broekspipen	- broeksboksen (s. 161)
ûndersteboppen	- ûndersteboppest (s. 163)
jammer genôch	- spitigernôch (s.164)
fan gedachten feroarje	- = miening, betinken, beslút (s. 169)
neat oan de hân - neat te rêden	(s. 169)
in ûntychlik penibele tastân	- tige nuodlik (s. 202)
hinderlagen	- binne <i>leach</i> , of <i>mûklaach</i> net mear bekend? (s. 203)
lilleke stânbylden	- lêst in korrektor dêr oerhinne? (s. 204)
Siemen skoddet de holle	- hy skodhollet (s. 207)
des te wichtiger om ...	- nammerste (s. 208)
haw ik de tiid om	- ik haw it oan tiid om (s. 243)
der fantroch gean	- útnaaie (s. 249)

nijsgjirrige wurden:

hintsje (tiidw.) - bedoeld wurdt: in wink (hint) jaan

sagau't ik *hinte* op Indië (s. 41)

aaisykje en *aisykje* komme beide foar.

Wat wurdt krekt bedoeld mei:

stompeloas - stom ûnglok?

njoer - lilck, noartsk of benearjend, eang meitsjend?

njoere natoer (s. 232)

tiidwurden:

hienen, wienen, soenen, woenen (ensfh.) as regel altyd mei slot-n, mar dan noch komme foar:

hiene (3x), wiene (15x), koene (3x), soene (5x)

gean – gie – gien, mar ek: *gong – gongen*.

nimme: mulwurd yn 'e regel *naam*, mar inkeldris ek *nommen*

sa'n hege flecht nommen hat (s. 128), *hie ik de brief [...]* *meinommen* (s. 215)

[*it* brief is Frysker]

komme: mulwurd yn 'e regel *kaam*, mar withoefaak ek *kommen*

hingje wurdt almeast regelmjittich ferbûgd, mar *hong* en *hongen* komme ek foar.

hingje en hong trochinoar (ferl. s. 124 en s. 131)

wistest it noait - (s. 170)

wêr'tst oan tochttest - (s. 190) (ferlykje ûndersyk Anne Merkuur)

hâlde meast swak (hâld – hâlde – haw hâlden), mar dochs ek *hold* (7x) en *holden* (1x)

[foarkar hat de sterke (ûnregelmjittige) ferbûging]

swakke tiidwurden:

jilde (doetiid) - (de foarm *gou* komt net foar)
wy waarden oplieden - (= oplaet) (s. 76)
urven (s. 61) - en net erfd
oangrepen - oangrypt? (s. 212)